

О.А. Свирида, викл. (*Фаховий коледж бізнесу та аналітики НАСОА, Київ*)

РОЛЬ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ВІЙНИ

У конкурентному середовищі одним із найважливіших компонентів системи планування підприємства є бізнес-план. Незважаючи на військову агресію Росії проти України, більшість промислових підприємств, які провели релокацію свого бізнесу до більш безпечних територій проводжують планувати та здійснювати свою господарську діяльність. Процес бізнес-планування завершується розробкою бізнес-плану.

Під бізнес-планом розуміють комплексний плановий документ підприємницької діяльності, що визначає заходи, спрямовані на реалізацію бізнес-ідеї та отримання прибутку [1].

Внутрішнє призначення бізнес-плану – закласти основу для ефективного управління господарською діяльністю. Основна зовнішня мета – переконати потенційних ринкових партнерів (інвесторів, кредиторів, постачальників, споживачів) в успішності бізнесу.

Мета розробки бізнес-плану враховує відкриття власного бізнесу (обґрунтування доцільності його створення та ведення); залучення інвесторів; приватизація підприємства [1].

Завдання бізнес-планування в умовах воєнного стану є: обґрунтування економічної доцільності напрямків розвитку суб'єкта господарювання; розрахунок очікуваного фінансового результатів (планування обсягів доходів, витрат, прибутку та показників рентабельності); пошук та відбір працівників, здатних скласти та реалізувати поставлені завдання у бізнес-плані; виявлення фінансових джерел для здійснення господарської діяльності.

Етапами бізнес-планування на підприємстві в умовах воєнного стану є:

- підбір консультантів, постановка завдання та розподіл обов'язків між виконавцями, збір вихідної інформації;
- розробка бізнес-плану;
- доведення основних положень бізнес-плану до інвесторів;
- реалізація бізнес-плану [2].

Світова та вітчизняна практика не знають законодавчо визначеної структури бізнес-плану, тобто чіткого переліку його

частин. Виходячи із стандартів UNIDO (United Nations Industrial Development Organization) Міністерство економіки України наказом від 06.09.2006р. затвердило «Методичні рекомендації з розроблення бізнес-плану підприємств», які можуть слугувати основою, орієнтиром для розробки бізнес-плану підприємства та визначення його структури [3, с. 85].

Пропонуємо внести зміни до структури бізнес-плану, яка рекомендована Міністерством економіки України, враховуючи реалії сьогодення:

1. Резюме.
2. Характеристика підприємства.
3. Характеристика продукції (послуг), які випускає (надає) господарюючий суб'єкт.
4. Дослідження та аналіз ринків збуту продукції (послуг) в умовах воєнного стану.
5. Характеристика конкурентного середовища в умовах воєнного стану.
6. План маркетингової та виробничої діяльності підприємства в умовах воєнного стану.
7. Організаційний план підприємства під час війни.
8. План охорони навколишнього середовища.
9. Фінансовий план та програма інвестицій.
10. Аналіз потенційних ризиків та їх вплив на господарську діяльність підприємства.
12. Економічна ефективність інвестиційного бізнес-плану підприємства в умовах воєнного стану.

Для успіху бізнес-плану дизайн і стиль такі ж важливі, як і зміст. Недбале і безграмотне оформлення, занадто лаконічний або розлогий бізнес-план не заручиться підтримкою потенційних інвесторів. Тому існують певні правила складання і оформлення бізнес-плану:

- речення мають бути короткими, чіткими, без зайвої «наукоподібності»;
- текст не має бути переобтяженим спеціальною термінологією;
- має містити лише ту інформацію, яка має відношення до бізнесової справи;
- ідеї бізнес-плану мають бути реальними, а не надто амбіційними;
- доречно використати діаграми, графіки, таблиці, фото, які допомагають сформулювати позитивне враження про бізнес-ідею;

- структура бізнес-плану має бути чіткою з поділом на короткі параграфи

- доцільно виділяти кольором, шрифтами основні положення і висновки бізнес-плану;

- титульний листок має містити назву бізнес-плану із зазначенням виду діяльності підприємства, його юридичної адреси або прізвища та ініціалів підприємця;

- оптимальним вважається обсяг бізнес-плану на 30-50 сторінок з врахуванням титульного листка і змісту [3, с. 86].

Таким чином, бізнес-план дає змогу аналізувати, контролювати та оцінювати успішність діяльності під час реалізації бізнес-проекту, виявляти відхилення від плану та своєчасно коригувати напрями розвитку бізнесу з урахуванням стану війни.

Інформаційні джерела:

1. Данік Н.В. Бізнес-планування як інструмент здійснення фінансового менеджменту в сучасних умовах розвитку України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2015. Вип. 2. С. 81–84.

2. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. Молодий вчений, 6 (94) 2021., С. 211-214.

3. Бізнес-планування: навч. посіб. / В.Ф. Гамалій, В.А. Вишневська, О.С. Хачатурян. – Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. –186с.

УДК 351:51

І.А. Семенець-Орлова, д-р наук з держ. управління, професор,
(*МАУП, Київ*)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ ОСВІТИ

Важливим аспектом, який методологічно цінно аналізувати з використанням синергетичного підходу, є поняття пам'яті та інерційності освітньої системи. На думку багатьох західних теоретиків, реформування складних систем публічного сектору відрізняється від реформування бізнес-організацій саме за ознакою значної інерційності систем публічного сектору. Наприклад, М. Фуллан стверджує, що чим більше негативного досвіду від процесів попередньої реалізації інновацій мали вчителі, тим більш